

..... 'Απὸ τὴν Ποντιακὴ λαογραφία

..... Σ Η Μ Α

Ο.- Συνεχίζομε τὴ λαογραφικὴν ^{μας} προσπάθεια σὲ συνεργασία μὲ γέρους καὶ γριές.- Τὴν ἐμπομπὴ αὐτὴ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. Στὴ λύρα ὁ Γιωργούλης.

..... τό σῆμα σβῆνει

'Αγαπητοὶ ἀκροαταί, συνεχίζοντας τὴ λαογραφικὴ μας προσπάθεια σὲ συνεργασία μὲ γέρους καὶ γριές, γιὰ νὰ συγκεντρώσωμε τό πολύτιμο λαογραφικὸ ὕλικό, πού διατηρεῖ ἡ μνήμη καὶ φυλάγει ἡ ψυχὴ τους, σταθήκαμε εὐτυχεῖς σὲ μιὰ μας συνάντηση. Συναντηθήκαμε μὲ τὴ σεβαστὴ γερόντισσα *Εὐγενία* Ζευγαροπούλου, ἐτῶν 75, πού κατὰγεται ἀπὸ τὸ χωριὸ Χανάχ τῆς περιοχῆς Κάρς καὶ πού διαμένει τῶρα στὴν Γεωργιανὴ Βεροίας. Δοκιμάσαμε βαθειὰ συγκίνηση ἀκούοντάς την νὰ μᾶς μιλᾷ γιὰ τὴν ἀλησμόνητη ἰδιαίτερη πατρίδα της, τὸ Χανάχ τοῦ Κάρς καὶ νὰ μᾶς τραγουδᾷ μὲ προθυμίᾳ καὶ χάρη παληοῦς σκιοπούς καὶ τραγούδια. 'Η σεβαστὴ συνομιλήτριά μας - πολὺ μελωδική - διατηρεῖ κατὰ βάσιν τὴ φωνή της, πού ἦταν τό πιὸ ἀκριβὸ στολίδι στὴν ὁμορφιά τῆς νεότητος της.

'Η *Εὐγενία* Ζευγαροπούλου μᾶς τραγούδησε πάρα πολλοὺς σκιοπούς. 'Αλλὰ πῶς θὰ τοὺς παρουσιάσωμε στίς ἐμπομπές μας αὐτές; Σταθήκαμε καὶ σ' αὐτό τυχεροί. 'Η γερόντισσα Ζευγαροπούλου ἔχει κόρη, στὴν ὁποία χρόνια καὶ χρόνια τραγουδοῦσε τοὺς παληοὺς αὐτοὺς σκιοπούς. 'Η κόρη τοὺς ἔμαθε καλὰ τοὺς σκιοπούς. "Ἐτσι τό θέλησε ἡ μοῖρα: 'Η οἰκογένεια Ζευγαροπούλου ἔπρεπε νὰ συνεχίσῃ τὴν παλιὰ μουσικὴ της παράδοση. "Ἐτσι ἡ κόρη τῆς *Εὐγενίας* Ζευγαροπούλου, Ἀναστασία Ζευγαροπούλου, ἐξασφαλίζει στὴν ἐμπομπή μας τὴν παρουσίαση ὅλων τῶν σκιοπῶν, πού ξέρει ἀπὸ τὴν γερόντισσα μητέρα της. 'Η κόρη ἔχει τό ἴδιο ταλέντο καὶ τραγουδᾷ μὲ τὴν ἴδια συγκίνηση.

Σήμερα στὴν ἐμπομπή μας θὰ ἀκούσετε ἓνα μακρόσυρτο σκιοπό, καθιστικὸ, πού τό λέγαν οἱ κυναῖνες κυρίως σὲ γάμους, σὲ διασκεδάσεις, ἀλλὰ καὶ στὰ ~~βραδία~~ ^{νυχτερίδια} ~~μουχαπέτια~~ ἰδίως τό χειμῶνα. Τό τραγούδι ὑμνεῖ τὴν ὁμορφιά μιᾶς κόρης, πού τό χαϊδευτικὸ της ὄνομα εἶναι " Τσοφούλη ", Σοφούλα δηλαδή.

" Τσοφούλη μ' ἄθολον κερὶν κι' ἀκοίμηγον καντήλαν,
ἐθόλωσες καὶ τό κερὶν κι' ἐκοίμ' φες τὴν καντήλαν.

'Ο λαϊκὸς ποιητὴς μένει πιστὸς στὴν παράδοση. Παρομοιάζει τὴν ἀγαπημένη του μὲ ἄθολον κερὶν, ἄσβηστο δηλαδή, μὲ κερὶ πού ἡ φλόγα του λάμπει φωτεινὴ καὶ μένει ἀναμένη καὶ στὸν ἀέρα καὶ στίς βροντές καὶ στίς καταιγίδες. Καὶ εἶναι συμβολικὴ ἡ παρομοίωση. Καμιά μπόρα τῆς ζωῆς δέν θὰ σέ κάνῃ νὰ μελαγχολήσῃς ἀγαπημένη μου.

" "Αθολον κερίν " κι' ἀκοίμῃγον καντήλαν. 'Ακοίμῃγον....καντήλαν. Στό σημεῖοαὐτό ἀποδείχνεται ἡ θρησκευτικὴ εὐλάβεια τοῦ Ποντιακοῦ λαοῦ καὶ προβάλλει σέ ὅλο της τό μεγαλεῖο. 'Η καντήλα δέν σβήνει ποτέ. "Όταν δέν εἶναι ἀναμένη, δέν εἶναι σβησμένη, ἀπλῶς κοιμᾶται. Εἶναι ἱερό τό φῶς τῆς καντήλας, γι' αὐτό δέν σβήνει ποτέ, μονάχα κοιμᾶται. Καί ἡ Τσοφούλη μέ τήν λάμψη της, θόλωσε τήν λάμψη τοῦ κεριοῦ καὶ κοίμησε τήν καντήλα. "Εθόλωσες καί τό κερίν κι' ἐκοίμῃφες τήν καντήλαν".

Πόσο ἀλήθεια μεγαλεῖο ἔχει ἡ λαϊκὴ ψυχὴ!...; 'Η ὁμορφιά σου, ἀγαπημένη μου, δέν ἔσβησε τή λάμψη τοῦ κεριοῦ, μά τήν θόλωσε καί δέν ἔσβησε τό φῶς τῆς καντήλας, τῆς ἀπῆρε τήν ἐξωτερικὴ τῆς λάμψη, δέν τήν ἔσβησε τήν καντήλα ἡ ὁμορφιά σου, κόρη μου, τήν ἔκανε νά κοιμηθῇ.

Τσοφούλη μὲ "Αθολον κερίν κι' ἐκοίμῃγον καντήλαν, ἐθόλωσες καί τό κερίν κι' ἐκοίμῃφες τήν καντήλαν.

"Ἐκφραση ποιητικὴ, τρόπος λεπτός, λεπτότατος, εὐλάβεια θρησκευτικὴ καί συγκίνηση τῆς ψυχῆς αἰσθηματικὴ, ἀγάπη ἀγνή. "Ο σεβασμός πρὸς τό Θεό ἀπόλυτος, ἡ πίστη στή Θεία Πρόνοια σταθερή, ἡ ἐκτίμηση τοῦ ἔρωτα μεγάλη. Μὲ αὐτὴ τὴ νοοτροπία, καί μέ αὐτά τὰ χαρακτηριστικά τῆς ζωῆς, ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ἐμπρός ἔχει νόημα, γιὰτί ὅλα τὰ βήματά του εἶναι σίγουρα, σταθερά, οἱ στοχασμοὶ του φιλοσοφικοί, ἡ συνείδησή του ἡσυχὴ καί ἡ χαρά καί ἡ εὐτυχία τῆς ζωῆς πουλιά γυνυκολάλητα γύρω του.

• • • • • ΛΥΡ - ΤΡΑΓ • • • • •

Στὴ συνέχεια τοῦ προγράμματός μας θά ἀκούσετε διάφορους σκοπούς καί τραγούδια τοῦ Πόντου. (θά εἶναι ἀπὸ διάφορες περιοχές τοῦ Πόντου).

• • • • • ΛΥΡ - ΤΡΑΓ • • • • •

'Εδῶ κλείνει ἡ ἐκπομπή μας. Κοντά σας καί πάλι τήν ἐρχόμενη ἐβδομάδα τήν ἴδια μέρα καί ὥρα.

• • • • • Σ Η Μ Α • • • • •

'Ακούσατε τήν ἐκπομπή μας - 'Απὸ τήν Ποντιακὴ λαογραφία - ποὺ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

• • • • • τό σῆμα σβήνει • • • • •

Α θωοτα Ιωαννης Γεωργιον
Καθιαν, Κι Τυγατα
Πορτα νη Γη Τυγατα
δισκου κι παντα.

Ξερον Γυμνη δδ Ερωτα
δδ Ερον Τυγατα
δδ Ερωτα δδ Ερωτα
δδ Ερωτα δδ Ερωτα
δδ Ερωτα δδ Ερωτα

..... TYP - TYP

..... TYP - TYP

..... TYP - TYP

..... TYP - TYP